

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Francisci Baconi Baronis de Verulamio, Vice-Comitis S.
Albani, Summi Angliæ Cancellarii, Opera omnia, Quæ
extant: Philosophica, Moralia, Politica, Historica ...**

Bacon, Francis

Francofvrti ad Moenvm, 1665

XXIV. Dionysus, sive Cupiditas.

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10497643-5

omni rerum Memoria illud ferè ufurvenit, ut homines magni, & prudentes per ea discrimina perierint, quæ maximè contempserint. Certè, cum *M. Cicero* à *Decio Bruto*, de *Octavii Casaris*, minus sincera fide, & animo exulcerato innotuit esset; illud tantùm rescriptit: *Te autem, mi Brute, sicut debeo, amo, quod istud quicquid est nugarum me scire voluisti.* Etiam Corona *Nemesis* insignitur, ob naturam vulgi invidam & malignam: Quando enim fortunati & potentes ruunt, tum ferè vulgus exultat, & *Nemesis* coronat. Hasta autem in Dextra, ad eos pertinet, quos *Nemesis* actu percutit, & transfigit. Quos autem Calamitate & infortunio non mactat, illis tamen spectrum illud atrum & infaustum in Sinistra ostentat: Obversantur enim procul dubio mortalibus, etiam in summo fastigio felicitatis positis, Mors & Morbi, & infortunia, & amicorum perfidiæ, & inimicorum insidiæ, & rerum mutationes, & hujusmodi; veluti *Æthiopes* illi in Phiala; Certè *Virgilius*, cum prælium Actiacum describit, de *Gleopatra* illud eleganter subiungit:

*Regina in mediis, patrio vocat agmina
sistro,*

*Nec dum etiam geminos à tergo respicit
angues.*

Verùm non multò post quocunque illa se verteret, tota agmina *Æthiopum* obversabantur. Ad extremum prudenter additur, *Nemesis* in Cervo insidere, quia vivax admodum animal est Cervus; Atque fieri fortasse potest, ut qui Juvenis fato creptus sit, *Nemesis* pravertat & effugiat; Cui autem diuturna obvenit felicitas, & potentia, is procul dubio *Nemesis* subjicitur, ac veluti subternitur.

XXIII.

ACHELOUS, SIVE PRÆLIUM.

Narrant antiqui, cum *Hercules* & *Achelous* de nuptiis *Dejanira* contenderent, rem ad certamen deductam esse. *Achelous* autem, cum varias & multiplices formas tentasset, (nam hoc ei facere licebat,) tandem *Herculi* sub forma Tauri torvi, & frementis occurrit, & ad pugnam se paravit; *Hercules* verò, solitam retinens figuram humanam, in eum impetum fecit; Res cominus gesta est: Eventus autem talis fuit, ut *Hercules* alterum ex cornibus Tauri fregerit: Ille majorem in modum dolens & perterritus, ut cornu illud suum redimeret, permutatione facta, Cornu *Amalthea*, sive *Copix*, *Herculi* largitus est. Fabula ad Belli expeditiones pertinet; Apparatus enim Belli ex parte defensiva, (qui per *Acheloum* proponitur) varius admodum & multiformis est. Nam invadentis species unica est, & simplex, cum ex exercitu solo, aut classe fortasse constet, Regio autem, quæ in solo proprio hostem expectat, infinita molitur, oppida munit, diruit, Plebem ex agris & villis, in urbes & castella cogit, pontes extruit, prosternit, copias & commeatus comparat, distribuit, in fluviis, portibus, Collium faucibus, sylvis, & aliis rebus innumeris oc-

cupata est, ut novas rerum facies quotidie induat, & experiatur, ac tandem cum abunde munita & instructa fuerit, Tauri pugnacis formam & minas ad vivum representet. Ille autem qui invadit, prælium captat, & in hoc maximè incumbit, inopiam in Terra hostili metuens: Quod si fiat, ut prælio commisso, acie victor sit, & tanquam cornu hosti frangat; tum procul dubio illud assequitur, ut hostis trepidus, & existimatione diminutus, ut se explicet, & vires suas reparet, in munitoria se recipiat; atque urbes & regiones victori ad populandum & diripiendum relinquat; quod verè instar Cornu illius *Amalthea* censeri possit.

XXIV.

DIONYSUS, SIVE CUPIDITAS.

Narrant *Semelen Jovis* pellicem, postquam juramento eum inviolabili ad votum indefinitum obstrinxisset; petiisse ut ad amplexus suos accederet talis, qualis cum *Junone* consueffet: Itaque illa ex conflagratione periit. Infans autem, quem in utero gestabat, à patre exceptus, in femore ejus insutus est, donec Menses fortui destinatos compleret; ex quo tamen onere *Jupiter* non nihil claudicabat: Itaque puer, quod *Jovem* dum in femore ejus portaretur, gravaret, & pungeret, *Dionysus* nomen accepit. Postquam autem editus esset, apud *Proserpinam* per aliquot annos nutritus est; cum verò adultus esset, ore ferè muliebri conspiciebatur, ut sexus videretur tanquam ambigui: Etiam extinctus & sepultus erat ad tempus, & non ita multò post revixit. Atque prima Juventa vitis culturam, atque adeò vini confectionem, & usum primus invenit, & edocuit; ex quo celebris factus, & inclutus, orbem terrarum subjugavit, & ad ultimos Indorum terminos perrexit: Curru autem vehabatur à Tigribus tracto: Circa eum subsultabant Dæmones deformes *Cobali* vocati, *Acratus* & alii: *Quin* & *Musa* comitatus ejus se addebant. Uxorem autem sibi sumpsit *Ariadnen* à *Theseo* desertam, & relictam. Arbor ei sacra erat *Hadera*. Etiam sacrorum & ceremoniarum Inventor & institutor habebatur, ejus tamen generis, quæ & fanaticæ erant, & plenæ corruptelarum, atque insuper crudeles. Furores quoque immittendi potestatem habebat. Certè in Orgiis ejus à Mulieribus furore percitis, duo viri insignes discerpti narrantur, *Pentheus* & *Orpheus*, ille dum arbore conscensa, spectator eorum, quæ agerentur esse voluisset; hic cum *Lyræ* pulsaret. Atque hujus Dei res gestæ cum *Jovis* rebus ferè confunduntur. Fabula videtur ad mores pertinere, ut nihil in Philosophia morali melius inveniatur. Describitur autem sub persona *Bacchi* natura Cupiditatis, sive affectus & perturbationis. Mater enim Cupiditatis omnis, licet nocentissimæ, non alia est, quam Appetitus & Desiderium Boni Apparentis: Concipitur verò semper Cupiditas in voto illicito prius temerè concessio, quam intellecto & judicato. Postquam autem affectus effervescente cœperit, Mater ejus, (natura scilicet Boni) ex nimio incendio destruitur, & perit: Cupiditas autem dum immatura est, in anima humana; (quæ ejus genitor est, & per *Jovem* representatur) & nutritur, & occultatur, præcipuè in ani-

in animæ parte inferiore tanquam femore; atque animum pungit, & convellit, & deprimit; adeo ut Decreta, & Actiones ex ea impediatur, & claudicent. Atque etiam postquam consensu & habitu confirmata est, & in actus erumpit, tamen apud *Proserpinam* ad tempus educatur: Id est, latebras quarit, atque clandestina est, & quasi subterranea, donec remotior pudoris, & metus frænâ; & coalitâ audaciâ, aut virtutis alicujus prætextum sumit, aut infamiam ipsam contemnit. Atque illud verissimum est, omnem affectum vehementiorem tanquam ambigui sexus esse. Habet enim impetum virilem, impotentiam autem muliebrem. Etiam illud præclare, Bacchum mortuum reviviscere. Videntur enim affectus quandoque sopiti, atque extincti, sed nulla fides habenda est eis, ne sepultis quidem; siquidem præbita materiâ, & occasione resurgunt. Atque de inventione vitis parabola prudens est: Omnis enim affectus ingeniosus & sagax est, ad investigandum fomites suos; Ante omnia autem, quæ hominibus innotuere, vinum ad perturbationes cujuscunque generis excitandas, & inflammandas potissimum est, & maximè efficax; atque est eis, instar fomitis communis. Elegantissimè autem ponitur affectus provinciarum: subjugator, & expeditionis infinitè susceptor. Nunquam enim partis acquiescit, sed appetitu infinito neque satiabili ad ulteriora tendit, & novis inhiat; Etiam Tigres apud affectus stabulant, & ad Currum jugantur; Postquam enim affectus aliquis Curulis esse cepit, non pedestris, & Victor rationis & Triumphator, in omnia quæ adversantur, aut se apponunt, crudelis est, & indomitus, & immitis. Facetum autem est, quod circa Currum subsultant illi Demones ridiculi. Omnis enim affectus progignit Motus in oculis & ore ipso & gestu indecoros, & inconditos, subsultorios & deformes, adeo ut qui sibi in aliquo affectu, veluti Ira, Insultatione, Amore, videatur magnificus, & tumidus, aliis tamen sit turpis & ridiculus. Conspiciuntur etiam in affectus Comitatu Musæ. Neque enim reperitur ullus ferè affectus, cui non blandiatur aliqua Doctrina. Hac enim in re ingeniorum indulgentia, Musarum Majestatem minuit, ut eum duces vitæ esse debeant, sint Affectuum pedissequæ. Atque in primis nobilis est illa Allegoria. *Bacchum* amores suos in eam effudit, quæ ab alio relicta erat. Certissimum enim est, Affectum id petere, & ambire, quod experientia repudiavit. Atque norint omnes, qui affectibus suis fervientes, & indulgentes, pretium potiundi in immensum augent, sic honores appetant, sive Fortunas, sive Amores, sive gloriam, sive scientiam, sive alia quæcumque, se res relictas petere, & à compluribus, per omnia ferè sæcula post experimentum dimissas, & fastiditas. Neque Mystero caret, quod *Hædera Baccho* sacra fuerit. Hoc enim duplici modo convenit. Primum, quod hædera hyeme virescat, deinde, quod circa tot res, arbores, parietes, ædificia serpat, ac circumfundatur, ac se attollat. Quod ad primum enim attinet, omnis affectus per renitentiam & vetitum, & tanquam Antiperistasin (veluti per frigus brumæ hædera) virescit, & vigorem acquirit. Secundò, affectus prædomi-

nans, omnes humanas actiones, & omnia humana decreta tanquam hædera circumfunditur, atque illi se addit, & adjungit, & immiscet. Neque mirum est, si superstitiosius *Baccho* attribuantur, cum omnis ferè malè sanus affectus in pravis religionibus, luxurietur: Aut si furores ab eo immiti putentur; cum omnis affectus, & ipse furor brevis sit, & si vehementius obsideat, & incumbat, in insaniam terminetur. Illud autem de *Pembeo*, & *Orpheo* Laceratis evidentem habet parabolam; Cum affectus prævalidus & inquisitioni curiosus, & admonitioni salutari, & libera, asperrimus, atque infensissimus sit. Postremò illa confusio personarum *Jovis* & *Bacchi*, ad parabolam rectè traduci potest; quandoquidem res gestæ nobiles & claræ, & merita insignia, & gloriosa, interdum à virtute, & recta ratione, & magnanimitate, interdum à latente affectu, & occulta cupiditate (utcunque famæ, & laudis celebritate efferantur) proveniant; ut non facile sit distinguere facta *Bacchi*, à factis *Jovis*.

XXV.

ATALANTA, SIVE LUCRUM.

ATalanta cum velocitate excelleret, de victoria Curfus cum *Hippomene* certamen inivit. Conditiones certaminis erant; victori *Hippomeni* Conjugium *Atalante*, Mors victo. Neque dubia victoria videbatur, cum *Atalante* insuperabilis in cursu præstantia multorum exitio insignita fuisset. Itaque *Hippomenes* ad dolos animum adjecit. Paravit autem tria Mala Aurea, eaque secum portavit. Res geri cepit; Præcurrit *Atalanta*; Ille cum se à tergo relictum cerne- ret, artis non immemor, ex Malis Aureis unum ante conspectum *Atalante* projecit; non rectè quidem, sed ex transverso, ut illum & moraretur, atque insuper de via deduceret; Illa cupiditate muliebri, & Mali pulchritudine illecta; omisso stadio post malum currit; & ad illud tollendum se submitit. *Hippomenes* interim, spatium stadii non parvum contexit, eamque post se reliquit. Illa tamen rursus naturali pernicitate jacturam temporis retraxit, atque iterum enicuit; sed cum *Hippomenes* secundò & tertio hujusmodi moras ei injecisset, tandem victor astutus, non virtute evasit. Fabula videtur Allegoriam insignem proponere de Certamine Artis cum Natura. Ars enim per *Atalantam* significata, virtute propria, si nihil obstat, & impediatur, longè naturâ velocior est, & veluti Curfus citioris; & celerius ad Metam pervenit. Hoc enim in omnibus ferè effectus patet; Cernas fructus ex nucleis tardè, ex insitione celeriter provenire; Cernas lutum in generatione Lapidum tardè, in torrefactione Laterum citò dureseere; Etiam in Moralibus, dolorum oblivionem, & solatia diuturnitas temporis quasi ex beneficio naturæ inducit, Philosophia autem (quæ veluti ars videndi est) diem non expectat, sed præstat & repræsentat. Verum istam Artis prærogativam & vigorem infinito rerum humanarum detrimento, Mala Aurea retardant. Neque reperitur ex Scientiis, aut Artibus aliqua, quæ cursum suum verum & legitimum ad finem suum, aequam ad Metam constanter produxerit; Sed perpetuò Artes